

ISSN 2786-7269 (Print)
ISSN 2786-7277 (Online)

ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК

SPATIAL DEVELOPMENT

Випуск 10 - 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК

Науковий збірник

Заснований у 2019 році

Випуск №10

Київ КНУБА 2024

DOI: 10.32347/2786-7269.2024.10.692-704

УДК327:332

д.політ.н., професор **Перевода Є.В.**,
pereguda.iev@knuba.edu.ua, ORCID: 0000-0001-7561-7193,
Київський національний університет будівництва і архітектури

ПРО МІЖНАРОДНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ В СФЕРІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЮ

Взаємодія з міжнародними акторами є вагомим чинником вдосконалення регіонального управління в Україні. Нині програмою реформ в цій сфері є, зокрема, Plan Ukraine Facility, який розроблявся в контексті рішення ЄС про надання Україні макрофінансової допомоги.

Метою статті є аналіз зобов'язань України щодо реформ в сфері регіональної політики, місцевого самоврядування згідно з Plan Ukraine Facility, ходу та перспектив їх реалізації. Використовувались інституційний, хронологічний, порівняльний тощо методи.

Ukraine Facility передбачає три групи реформ в сфері регіонального управління.

По-перше, просування реформи децентралізації. Йдеться про становлення місцевих держадміністрацій префектурного типу, перегляд законодавства про місцеве самоврядування, розподіл повноважень між центральним, регіональним, субрегіональним та місцевим рівнями, зокрема у контексті повоєнного відновлення. Схема розподілу була оприлюднена на проведених під егідою профільного парламентського комітету експертних обговореннях. Третьою частиною цієї групи реформ є зміни до Конституції в частині децентралізації. Згідно з затвердженою урядом Дорожньою картою децентралізації, вони відбудуться після скасування воєнного стану. Найскладнішим, вірогідно, буде прийняття Закону «Про адміністративно-територіальний устрій України», оскільки, на відміну від 2020 р., ця реформа має торкнутися й обласного рівня.

По-друге, в Ukraine Facility заплановані реформи демократизації місцевого самоврядування, залучення громадян до прийняття рішень. Частина з передбачених законів вже ухвалена. Але, враховуючи корупцію серед місцевих еліт, демократизація буде довгим процесом. Вона пов'язана з соціально-економічним, культурним розвитком громад, становленням самоврядування в житловому господарстві, розвитком органів самоорганізації населення.

По-третє, Ukraine Facility передбачає посилення розробки та реалізації регіональної політики, зокрема, оновлення Державної стратегії регіонального розвитку. Уряд ухвалив нову редакцію Стратегії на 2021-2027 рр. Стратегічні

цілі порівняно з 2021 р. не змінилися, але специфіка нинішнього стану закладена в оперативних цілях та завданнях за напрямками.

Аналіз зобов'язань України свідчить, що політичні аспекти децентралізації та регіонального розвитку не вичерпані. Актуальні завдання як формування політичних акторів, які мають розробляти та здійснювати реформи, так й розробки самих проєктів реформ. Вагомим актором є міжнародна спільнота, з іншого боку – мешканці громад та регіонів, громадянське суспільство, органи самоорганізації населення. В частині професійних управлінців одним з актуальних є підвищення їх компетентності у питаннях управління регіональним розвитком.

Ключові слова: регіональна політика; місцеве самоврядування; децентралізація; демократизація; регіональний розвиток; Ukraine Facility.

Актуальність проблеми. Взаємодія з міжнародними акторами є вагомим чинником формування та вдосконалення системи регіонального управління в Україні. Так, з перших років незалежності політичний дискурс надихався Всесвітньою та Європейською хартіями місцевого самоврядування [8]. Пізніше запровадження політики регіонального розвитку також значною мірою орієнтувалося на досвід країн Євросоюзу, рекомендації інших міжнародних організацій [17]. Та сама тенденція стосується й того складного періоду, який переживає Україна. На нього припадають вагомі її успіхи у питанні про євроінтеграцію, зокрема, було розпочато перемовини щодо членства в ЄС. Оскільки для останнього завжди була характерна значна увага до питань регіональної політики, регіонального розвитку, відповідні вимоги займуть важливе місце на переговорах про членство.

Україна в сучасних умовах потребує значної фінансової допомоги міжнародного співтовариства та, зокрема, ЄС. Ця потреба збережеться у тривалій перспективі, в умовах повоєнної відбудови. З цим пов'язане рішення Євросоюзу про надання Україні макрофінансової допомоги на 50 млрд. євро в період до 2028 р. Умовами надання є проведення реформ в різних сферах суспільного життя. Ці умови сформульовані в документі Plan Ukraine Facility. Містить він, зокрема, й зобов'язання щодо перетворень в сфері регіональної політики держави, місцевого самоврядування тощо.

Водночас реалізація цих зобов'язань, на наш погляд, може зіштовхнутись з проблемами. Виникають питання, наскільки воєнний стан сприяє/перешкоджає реалізації зобов'язань, наскільки вони відповідають інтересам України, наскільки суспільство та політичні сили готові до їх реалізації. Так, попри обговорення вже понад 20 років планів ліквідації місцевих держадміністрацій, запровадження виконавчих органів регіонального

самоврядування тощо, їх втілення гальмувалось незацікавленістю й влади, й опозиції. Отже, аналіз зобов'язань України щодо реформ у сфері регіональної політики та місцевого самоврядування, ходу їх реалізації є актуальною проблемою, причому не лише суспільно-політичною, а й науковою, оскільки це пов'язано з верифікацією моделей, прийнятих в науці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській науці є багато досліджень, в яких аналізують світовий та європейський досвід розбудови регіональної політики [4 ; 10]. Займаються цим й державні [13], й громадські дослідницькі структури [7]. Водночас часто повз уваги проходить низка новітніх тенденцій регіонального розвитку в зарубіжних країнах. Свідченням цього є, наприклад, дослідження Ю. Узун, яке свідчить, що прийнята у науці жорстка класифікація форм державного устрою дедалі більше розходиться з реаліями суспільного розвитку [16]. Щодо реформ системи регіонального управління, які плануються, то в цьому контексті *Ukraine Facility* ще не встиг опинитися в центрі наукового дискурсу.

Метою статті є аналіз політологічних аспектів зобов'язань України щодо реформ в сфері регіональної політики, місцевого самоврядування згідно з *Ukraine Facility*, ходу їх реалізації, оцінка перспектив їх здійснення.

Методи і методологія. При досягненні мети та розв'язанні завдань використовувались такі методи як інституційний, який дав змогу співвіднести заплановані реформи з інституційним дизайном політичної системи, з'ясувати, наскільки реформи здатні вплинути на інтереси суспільно-політичних акторів, хронологічний – при аналізі ходу реалізації реформ, порівняльний – при співвіднесенні запланованих реформ з досвідом інших країн тощо.

Виклад основного матеріалу. З точки зору регіонального управління *Ukraine Facility* передбачає три групи реформ.

По-перше, це просування реформи децентралізації. Попри те, що саме її на Заході вважають однією з найуспішніших після Революції Гідності, *Ukraine Facility* констатує, що «децентралізація залишається незавершеною справою в інституційному, законодавчому та конституційному плані» [14]. Така незавершеність оцінюється, зокрема, в контексті повоєнної відбудови, у процесі якою, на думку авторів, регіональні та місцеві органи влади мають взяти на себе «очікувану роль». «Ефективність реформ у сфері децентралізації буде пов'язана з успіхом у кількох інших сферах реформ, включаючи створення середньострокового бюджетного та стратегічного планування, а також запровадження ефективного аудиту регіональних та місцевих органів влади, у тому числі для аудиту видатків, пов'язаних з інвестиційними проектами, забезпечення відкритості і прозорості органів місцевого самоврядування» [14].

В чому ж полягають реформи у цій сфері? З одного боку, йдеться про необхідність «перегляду законодавства про місцеві державні адміністрації відповідно до стандартів Ради Європи щодо встановлення пропорційної системи адміністративного нагляду за законністю актів органів місцевого самоврядування з боку держави», «створення правової бази для функціонування місцевої державної адміністрації префектурного типу» [14].

На сторінках «Просторового розвитку» вже аналізувалася ситуація у контексті планів уряду щодо трансформації місцевих держадміністрацій в органи префектурного типу [2]. Зокрема, вивчалися перспективи закріплення за ними повноважень із контролю за законністю рішень органів місцевого самоврядування (далі – ОМС). Це рішення пов'язують з пробілом у законодавстві, який виник після проведення реформ у прокуратурі. Було наведено низку зауважень щодо відповідного законопроекту з боку Головного юридичного управління Верховної Ради тощо. На нашу думку, цей проєкт можна розглядати в контексті політики децентралізації лише разом з планами часткової відмови від принципу делегованих повноважень та створення виконавчих комітетів обласних та районних рад. Якщо брати Францію, яка з 1982 р. вважалася зразком децентралізації, то зосередження префектів на контролі законності рішень ОМС здійснювалося паралельно з позбавленням їх повноважень контролю доцільності цих рішень. Якщо ж розривати ці процеси, то ми можемо отримати явище, яке буде суперечити самій ідеї децентралізації, а саме перетворення місцевих держадміністрацій (далі – МДА) на «адміністративних монстрів», які зосередять й реалізацію делегованих повноважень місцевого самоврядування, й контроль над змістом рішень рад, й контроль за законністю останніх. А через МДА значно зросте вплив центральних органів влади, які формують останні.

Другою частиною реформи Ukraine Facility називає «перегляд законодавства про місцеве самоврядування, уточнення розподілу галузевих повноважень між центральним, регіональним, субрегіональним та місцевим рівнями, зокрема у сферах, що мають значення для відновлення..., де основним принципом виступає субсидіарність. Розподіл повноважень має супроводжуватись переглядом Бюджетного та Податкового кодексів України для удосконалення механізму зарахування податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів та системи горизонтального вирівнювання надходжень податку на доходи фізичних осіб між місцевими бюджетами» [14].

У зв'язку з цим доцільно звернути увагу на серію проведених під егідою профільного Комітету Верховної Ради України експертних обговорень проблеми розмежування повноважень в контексті повоєнного відновлення. На думку учасників, до повноважень на центральному рівні слід віднести:

законодавчу діяльність (розробка та впровадження нацстандартів у законодавство; стратегічне планування; розроблення системи планувальних документів для відновлення та розвитку громад і територій), забезпечення відповідності проєктів відновлення національним стратегіям та планам розвитку, економічну, фінансову політику (розподіл державного бюджету на проєкти, залучення міжнародних інвестицій та грантів), моніторинг та оцінювання (забезпечення прозорості та підзвітності використання коштів, моніторинг реалізації проєктів та оцінка їх впливу на національний розвиток), підтримку та координацію діяльності між регіонами, надання технічної та методичної підтримки регіональним та місцевим органам влади, національну безпеку, зовнішню політику, залучення громадськості [3].

До повноважень на регіональному рівні мають належати: планування та координація (розроблення регіональних стратегій та планів розвитку; координація проєктів між територіальними громадами), фінансування та розподіл ресурсів (розподіл регіональних бюджетів на проєкти відновлення, залучення регіональних інвесторів), контроль та моніторинг реалізації проєктів, забезпечення підзвітності та прозорості використання ресурсів, підтримка місцевих ініціатив, створення умов для розвитку місцевого самоврядування та залучення громадськості [3].

Повноваження влади на місцевому рівні мають включати: локальне планування (розробка та впровадження місцевих планів розвитку; врахування потреб та інтересів громади), реалізацію проєктів (впровадження проєктів відновлення), залучення місцевих жителів до процесу відновлення, залучення інвестицій та донорських коштів, відбудову критичної інфраструктури, контроль та звітність (підзвітність перед місцевими жителями та вищими рівнями влади), моніторинг виконання проєктів та їх впливу), залучення громадськості (активна участь громадськості у плануванні та реалізації проєктів, підтримка громадських ініціатив, співпраця із місцевим бізнесом) [3].

Нарешті, третьою частиною даної групи реформ названо внесення змін до Конституції в частині децентралізації та вивчення питання правосуб'єктності територіальних громад [14]. Цей аспект пов'язаний в т.ч. з першою частиною реформ, зокрема створенням префектур. У березні 2024 р. уряд затвердив «Дорожню карту децентралізації». Вона передбачає ухвалення закону «Про префектів», змін до Бюджетного та Податкового кодексів щодо закріплення за ОМС фінансового ресурсу для виконання оновлених повноважень, Муніципального кодексу (або нової редакції Закону «Про місцеве самоврядування в Україні»). Але, напевне, найскладнішим завданням є прийняття навіть не закону про префектури, а Закону «Про адміністративно-територіальний устрій України» [6]. Як відомо, адміністративно-територіальна

реформа 2020 р. обмежилась рівнями територіальних громад та районів. Обласного рівня вона не торкнулася. Саме його реорганізація є найскладнішим, оскільки це може зустріти найсильніший спротив, зокрема з боку регіональних еліт.

Враховуючи, що проведення цих реформ та прийняття відповідних законів потребує внесення змін до Конституції України, це можливо лише після скасування воєнного стану. Водночас реалізація завдань може ускладнитись й іншими питаннями. Керівництво відтвореного Міністерства розвитку громад та територій стверджує, що у 2025 р. буде оприлюднено нову редакцію Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [11].

По-друге, Ukraine Facility передбачає проведення реформ в напрямі «посилення інструментів залучення громадян до процесів прийняття рішень на місцевому рівні» [14]. Тобто йдеться про демократизацію місцевого врядування, що важливо, зокрема, й у контексті відбудови, важливим чинником якої називають довіру мешканців громад. Ukraine Facility бачить реалізацію цих реформ, зокрема, через внесення змін до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» та ухвалення Закону «Про публічні консультації». Частина з цих законів вже ухвалена парламентом. Зокрема, у лютому 2024 р. було внесено зміни до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування [9]. Законом, зокрема, запроваджується відеофіксація пленарних засідань місцевих рад та засідань їх постійних комісій; транслявання засідань місцевих рад та їх постійних комісій в Інтернеті в режимі реального часу (після завершення воєнного стану); оприлюднення відеозаписів засідань в частині, що транслювалась на сайті ради чи в інший спосіб; збереження відеозаписів не менше 5 років; висвітлення проєктів порядків денних засідань постійних комісій, висновків і рекомендацій, а також протоколів, які містять результати поіменного голосування; обов'язковість використання державної мови депутатами, посадовими особами ОМС, іншими доповідачами під час сесій; оприлюднення на державному веб-порталі відкритих даних та на офіційних сайтах ОМС публічної інформації щодо об'єктів права власності територіальних громад, регулярно її оновлення. Також було увалено закон про публічні консультації. У травні до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів були внесені нові зміни щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування [15] Але наразі цей акт ще не підписано.

Ухвалені цими законами заходи є невід'ємним елементом залучення громадян до управління на місцях. Проте, на нашу думку, їх запровадження автоматично не веде до демократизації місцевого самоврядування. Це

пов'язано з корупційними тенденціями серед місцевих еліт, свідченням чого є, зокрема, порушення в процесі продажу права оренди сільськогосподарських земель [12]. Демократизація місцевого управління буде довгим процесом. Вона пов'язана значною мірою з соціально-економічним, культурним розвитком територіальних громад, становленням самоврядування в житловому господарстві, розвитком інших органів самоорганізації, а саме останні часто випадають з поля зору законодавця.

По-третє, Ukraine Facility передбачає проведення реформ в напрямі «посилення розробки та реалізації регіональної політики» [14]. Ця група реформ передбачає, зокрема, оновлення Державної стратегії регіонального розвитку України. Особливо зазначається, що «ефективна державна регіональна політика передбачає гендерно-чутливе планування та надання послуг, гендерне бюджетування на регіональному та місцевому рівнях, забезпечення участі різних груп жінок і чоловіків до прийняття рішень» [14].

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 рр. була ухвалена у 2021 рр. Вже вона орієнтувалась на нові тенденції суспільного розвитку та цим відрізнялась від Стратегії на 2015-2020 рр. Це проявлялось у наданні вищого пріоритету меті згуртованості суспільства, причому не лише в економічній, а й соціальній, культурній, екологічній та інших сферах, наявності новітньої термінології, зокрема, «багаторівневе врядування», акцентуванні на гендерній чутливості в контексті вдосконалення системи врядування тощо.

Війна та проблеми відбудови, звичайно, суттєво змінили завдання у сфері регіонального розвитку. Тому вже у 2023 р. почалась робота над оновленням Державної стратегії. Заступниця міністра розвитку громад, територій та інфраструктури О. Азархіна виокремлювала топ-8 викликів у цій сфері: втрату людського капіталу; структурні зміни в економіці, втрату експортного потенціалу регіонів; збільшення кількості територій, які потребують підтримки; руйнування та невідповідність інфраструктури актуальним потребам та безпековим викликам; втрату транзитного потенціалу та вимушену переорієнтацію транспортно-логістичних потоків; екологічну шкоду, мінування та забруднення територій; тимчасову окупацію територій та втрату інституційної спроможності влади на місцевому рівні; невідповідність системи управління регіональним розвитком процедурам та кращим практикам ЄС [1].

У серпні 2024 р. уряд України ухвалив нову редакцію Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Стратегічні цілі формально не змінились. Було визначено, що стратегічна мета регіональної політики досягається на основі трьох стратегічних цілей: формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах; підвищення рівня

конкурентоспроможності регіонів; розбудова ефективного багаторівневого врядування [5].

Перша ціль включає оперативні цілі «Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь» (створення законодавчої основи функціонування та розвитку агломерацій, визначення пріоритетних напрямів сталого розвитку гірських територій; ефективні інструменти підтримки сільських територій з урахуванням критеріїв членства у ЄС; доступ жителів сільської місцевості до соціальних та адміністративних послуг; сприяння залученню інвестресурсів; формування стратегічних напрямів відновлення та розвитку регіонів та громад, території яких прилягають до морського узбережжя тощо), «Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах (в тому числі культурні послуги та формування національної ідентичності, цифрова інфраструктура), «Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення» [5].

Друга стратегічна ціль передбачає в тому числі впровадження сучасних практик містопланування та містобудування з урахуванням принципів інклюзивності [5].

Нарешті, третя стратегічна ціль «Розбудова ефективного багаторівневого врядування» включає оперативні цілі «Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС» (оновлення документів стратегічного планування та реалізації регіональної політики зокрема щодо відновлення сталого розвитку екосистем та адаптації до зміни клімату; запровадження єдиної геоінформаційної системи моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і громад; створення умов для підвищення підзвітності та прозорості органів влади; залучення жителів до прийняття рішень; створення скоординованої системи стратегічного, просторового та бюджетного планування регіонального розвитку на національному, регіональному та місцевому рівні; застосування гендерного підходу до стратегічного планування та бюджетування; впровадження Цілей сталого розвитку та євроінтеграційних зобов'язань на національному, регіональному та місцевому рівні; законодавче удосконалення діяльності ОМС, МДА та військових адміністрацій в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення; розмежування повноважень між ОМС різних рівнів, а також між ними та місцевими органами виконавчої влади за принципом субсидіарності та на засадах децентралізації; запровадження системи нагляду за дотриманням законності актів ОМС відповідно до принципів Європейської хартії місцевого самоврядування; координація МДА діяльності територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади; сприяння удосконаленню професійних

знань, умінь, навичок держслужбовців та посадових осіб місцевого самоврядування; сприяння розвитку публічно-приватного партнерства; формування системи фінансування діяльності агенцій регіонального розвитку, їх залучення до підготовки та виконання програм і проєктів регіонального розвитку), «Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями» [5].

Висновки.

Аналіз міжнародних зобов'язань України в сфері реформування системи регіонального управління та системи місцевого самоврядування свідчить, що попередній етап не вичерпав усіх політичних аспектів децентралізації та регіонального розвитку, що наразі залишаються актуальними завдання як формування суспільно-політичних акторів, які мають розробляти та здійснювати реформи, так й розробки проєктів реформ. З одного боку, вагомим таким актором є міжнародна спільнота, з іншого – мешканці територіальних громад та регіонів, громадянське суспільство, органи самоорганізації населення. В частині професійних управлінців одним з найбільш актуальних є завдання підвищення їх компетентності у питаннях управління регіональним розвитком.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням особливостей виконання Україною взятих зобов'язань щодо реформування регіональної політики та системи місцевого самоврядування, формування суспільно-політичних акторів цих реформ, їх взаємодії між собою, ухваленням регіональних та місцевих стратегій розвитку тощо.

Список використаних джерел:

1. Азархіна О. Стратегія виживання: Які проблеми мають вирішити регіони. URL: <http://surl.li/освур> (дата звернення: 08.12.2023).
2. Баєва Ю. Трансформація системи місцевих органів виконавчої влади в контексті політики децентралізації. *Просторовий розвиток*. 2024. №8. С. 557-572. <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2024.8.557-572>. (дата звернення: 01.11.2024).
3. Без розмежування повноважень відновлення неможливе: українці висловились, що мають робити усі рівні влади. URL: <http://surl.li/lyfvha> (дата звернення: 24.10.2024).
4. Грищенко І.М. Зарубіжний досвід управління регіональним розвитком. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. URL: <http://surl.li/dfxosd> (дата звернення: 01.11.2024).
5. Державна Стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Нова редакція: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 р. 940. URL: <http://surl.li/maedsm> (дата звернення: 01.11.2024).

6. Дорожня карта децентралізації. URL: <http://surl.li/cwlvng> (дата звернення: 01.05.2024).
7. Європейська інтеграція громад. URL: <http://surl.li/yasstv> (дата звернення: 01.11.2024).
8. Європейська хартія місцевого самоврядування. Страсбург, 15 жовтня 1985 р. URL: <http://surl.li/jlpsac> (дата звернення: 01.11.2024).
9. Закон «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування» від 22.02.2024 р. №3590-IX. URL: <http://surl.li/zulgre> (дата звернення: 20.11.2024).
10. Куйбіда В., Ткачук А., Забкуовець-Ковачич Т. Регіональна політика : правове регулювання. Світовий та український досвід. За заг. ред. Р. Ткачука. К.: Леста, 2010. 224 с.
11. Кулеба О. Готуємо оновлену Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/hotuiemo-onovlenu-kontseptsiuu-reformuvannia-mistsevoho-samovriaduvannia-ta-terytorialnoi-orhanizatsii-vlady-v-ukraini-oleksii-kuleba> (дата звернення: 20.11.2024).
12. На Черкащині розгорівся конфлікт через аукціон оренди держземель. URL: <http://surl.li/jnkarn> (дата звернення: 20.11.2024).
13. Оновлення регіональних стратегій задля забезпечення стабільного розвитку. Аналітична записка. URL: <http://surl.li/isidre> (дата звернення: 01.11.2024).
14. План для реалізації Ukraine Facility. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/> (дата звернення: 01.11.2024).
15. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування. Зареєстровано 13.04.2022 р. під №7283. Прийнято Верховною Радою України 09.05.2024 р. URL: <http://surl.li/anzmev> (дата звернення: 20.09.2024).
16. Узун Ю.В. Територіальна політика держав ЄС: стабілізація та конструювання політичних систем. URL: <http://surl.li/hexprw> (дата звернення: 01.11.2024).
17. OECD Recommendation on Regional Development Policy. URL: <http://surl.li/uyokan> (дата звернення: 01.06.2024).

Professor Ievgen Perekhuda,
Kyiv National University of Construction and Architecture

ON UKRAINE'S INTERNATIONAL OBLIGATIONS IN THE SPHERE OF REGIONAL POLICY AND THEIR IMPLEMENTATION

Interaction with international actors is a significant factor in improving regional governance in Ukraine. Currently, the reform program in this area is the Plan

Ukraine Facility, which was developed in the context of the EU decision to provide Ukraine with macro-financial assistance.

The purpose of the article is to analyze Ukraine's commitments to reforms in the field of regional policy and local government in accordance with this document, the progress and prospects for their implementation. Institutional, chronological, comparative, etc. methods were used.

The Ukraine Facility provides for three groups of reforms in the field of regional governance.

First, the promotion of decentralization reform. This concerns the formation of local state administrations of the prefectural type, revision of legislation on local self-government, and the distribution of powers between the central, regional, subregional, and local levels, in particular in the context of recovery. The distribution scheme was made public at expert discussions held under the auspices of a specialized parliamentary committee. The third part of this group of reforms is amendments to the Constitution in terms of decentralization. According to the Roadmap for Decentralization approved by the government, they will take place after the lifting of martial law. The most difficult will be the adoption of the Law "On the Administrative and Territorial Structure of Ukraine", since, unlike 2020, it should also affect the subnational level.

Secondly, the Ukraine Facility plans reforms to democratize local self-government and involve citizens in decision-making. Some of the envisaged laws have been adopted. But, given corruption among local elites, democratization will be a long process. It is associated with the socio-economic and cultural development of communities, the formation of self-government in the housing sector, and the development of self-organization bodies of the population.

Thirdly, the Ukraine Facility provides for strengthening the development and implementation of regional policy, in particular, updating the State Strategy for Regional Development. In August 2024, the government approved a new edition of the Strategy for 2021-2027. The strategic goals have not changed compared to 2021, but the specifics of the current situation are embedded in operational goals and tasks by directions.

An analysis of these commitments of Ukraine shows that the political aspects of decentralization and regional development policy have not been exhausted. The current tasks are both the formation of political actors who should develop and implement reforms, and the development of reform projects themselves. An important actor is the international community, on the other hand - residents of communities and regions, civil society, and self-organization bodies of the population. As for professional managers, one of the most relevant is to increase their competence in regional development management.

Keywords: regional policy; local self-government; decentralization; democratization; regional development; Ukraine Facility.

REFERENCES:

1. Azarkhina O. Stratehiia vyzhyvannia: Yaki problemy maiut vyrishyty rehiony. [Survival strategy: What problems should the regions solve.] URL: <http://surl.li/ocvyp>. (Retrieved December 8, 2023). {in Ukrainian}.
2. Baieva Yu. (2024). Transformatsiia systemy mistsevykh orhaniv vykonavchoi vlady v konteksti polityky detsentralizatsii. [Transformation of the system of local executive authorities in the context of decentralization policy]. *Prostorovyi rozvytok*. №8. S. 557-572. URL: <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2024.8.557-572>. (Retrieved November 01, 2024). {in Ukrainian}.
3. Bez rozmezhuvannia povnovazhen vidnovlennia nemozhlyve: ukraintsi vyslovylys, shcho maiut robyty usi rivni vlady. [Restoration is impossible without a separation of powers: Ukrainians have expressed what all levels of government should do.] URL: <http://surl.li/lyfvha> (Retrieved October 24, 2024). {in Ukrainian}.
4. Hryshchenko I.M. Zarubizhnyi dosvid upravlinnia rehionalnym rozvytkom. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. [Foreign experience in regional development management. Public administration: improvement and development.] URL: <http://surl.li/dfxosd>. (Retrieved November 01, 2024). {in Ukrainian}.
5. Derzhavna Stratehiia rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky: Nova redaktsiia: Zatv. Postanovoioi Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.08.2024 r. 940. URL: <http://surl.li/maedsm> (Retrieved November 01, 2024). {in Ukrainian}.
6. Dorozhnia karta detsentralizatsii. [Road map of decentralization.] URL: <http://surl.li/cwlvng> (Retrieved May 01, 2024). {in Ukrainian}.
7. Yevropeiska intehratsiia hromad. [European integration of communities.] URL: <http://surl.li/yasstv> (Retrieved November 01, 2024). {in Ukrainian}.
8. Yevropeiska khartiia mistsevoho samovriaduvannia. [European Charter of Local Self-Government.]. Strasburh, 15 zhovtnia 1985 r. URL: <http://surl.li/jlpsac> (Retrieved November 01, 2024). {in Ukrainian}.
9. Law of Ukraine «Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini» shchodo zabezpechennia prozorosti mistsevoho samovriaduvannia» vid 22.02.2024 r. №3590-IKh. [Law of Ukraine On Amendments to the Law of Ukraine «On Local Self-Government in Ukraine» regarding ensuring transparency of local self-government.]. URL: <http://surl.li/zulgre> (Retrieved November 11, 2024). {in Ukrainian}.
10. Kuibida V., Tkachuk A., Zabkukovets-Kovachych T. Rehionalna polityka: pravove rehuliuвання. Svitovyi ta ukraintskyi dosvid. [Regional policy: legal

regulation. World and Ukrainian experience]. Za zah. red. R. Tkachuka. K.: Lesta, 2010. 224 s. {in Ukrainian}.

11. Kuleba O. Hotuiemo onovlenu Kontseptsiu reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini. [We are preparing an updated Concept for reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine.]. URL: <http://surl.li/ffmijx> (Retrieved November 11, 2024). {in Ukrainian}.

12. Na Cherkashchyni rozghorivsia konflikt cherez auktsion orendy derzhzemel. [A conflict broke out in Cherkasy region over an auction for the lease of state land.]. URL: <http://surl.li/jnkarn>. (Retrieved November 20, 2024). {in Ukrainian}.

13. Onovlennia rehionalnykh stratehii zadlia zabezpechennia stabilnoho rozvytku. [Updating regional strategies to ensure sustainable development]. Analitychna zapyska. URL: <http://surl.li/isidre>. (Retrieved November 01, 2024). {in Ukrainian}.

14. Plan dlia realizatsii Ukraine Facility. [Plan for the implementation of the Ukraine Facility.]. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>. (Retrieved November 01, 2024). {in Ukrainian}.

15. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini» ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo narodovladdia na rivni mistsevoho samovriaduvannia. [Draft Law on Amendments to the Law of Ukraine «On Local Self-Government in Ukraine» and other legislative acts of Ukraine regarding democracy at the level of local self-government.]. Zareiestrovano 13.04.2022 r. pid №7283. Pryiniato Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy 09.05.2024 r. URL: <http://surl.li/anzmev>. (Retrieved September 20, 2024). {in Ukrainian}.

16. Uzun Yu.V. Terytorialna polityka derzhav YeS: stabilizatsiia ta konstruiuvannia politychnykh system. [Territorial policy of EU states: stabilization and construction of political systems.]. URL: <http://surl.li/xekprw>. (Retrieved November 01, 2024). {in Ukrainian}.

17. OECD Recommendation on Regional Development Policy. [OECD Recommendation on Regional Development Policy]. URL: <http://surl.li/uyokan>. (Retrieved June 01, 2024). {in English}.

Архітектура та містобудування

Дьомін М.М., Габрель М.М., Косьмій М.М., Габрель Т.М. <i>Теоретико-методичні основи ревіталізації та просторового розвитку поствоєнної України: нематеріальний контекст</i>	3
Гнесь Ю.І. <i>Вілли курортів Галичини і Закарпаття кін. ХІХ-сер. ХХ ст. як провісники сучасних рекреаційних поселень</i>	30
Гусєв М.О. <i>Принцип «історичної спадкоємності» в формуванні та організації відкритих публічних просторів міст</i>	52
Дорохіна Г.І. <i>Рітейл парки як один з сучасних напрямків розвитку торгово-розважальних центрів</i>	60
Емам'янфар Алі, Третяк Ю.В., Косаревська Р.О. <i>Проблеми впливу містобудівних чинників на енергоефективні архітектурні рішення шкільних будівель на прикладі іранського м. Ісфахан</i>	71
Жданова Я.І. <i>Архітектурні та функціональні особливості вертикальних ферм в Україні</i>	83
Ключнікова (Уракіна) А.М. <i>Зміна форм куполів православних церков Києва від доби Київської Русі до бароко</i>	94
Ковпак В.Ю. <i>Аналіз просторово-планувальних моделей Зимової Олімпіади в межах регіону</i>	106
Лужний С.А., Жигалюк С.С. <i>Нематеріальні чинники в архітектурі як фактор впливу на національну ідентичність</i>	117
Малік Н.О., Велігоцька Ю.С. <i>Структуро-формуючі елементи відкритих рекреаційних просторів дитячих закладів охорони здоров'я</i>	130
Митричко Р.С., Криворучко О.Ю. <i>Актуальність та проблематика дослідження процесів архітектурної діяльності</i>	142
Окасса Муеле С. <i>Особливості та умови розташування торгово-розважальних центрів в межах міст</i>	152
Сафронов В.К., Глеба В.Ю., Плахута М.О. <i>Інверсійні аналогії при формуванні подвійних функції приміщень рест-релаксу етно-дебаркадеру</i>	161
Товбич В.В. <i>Проектування рекреаційних будівель та середовища для людей літнього віку</i>	174
Трач Р.М. <i>Принципи формування ансамблевої забудови у селищних громадських центрах</i>	180
У Юелінь <i>Специфіка поліхромії давнього фрескового стінопису Китаю</i>	196
Хоменко У.-М. В. <i>Феномен геометрії в історії архітектури та містобудування</i>	205
Шелудько А.В., Татаренко В.М., Данилко Л.А., Куцевич В.В. <i>Питання проектування гаражів для легкових автомобілів різного класу</i>	221

Шулик В.В., Кошель В.А. *Про критерії оцінки ефективності безпечного середовища територіальних громад* 232

Будівництво та цивільна інженерія

Апостолова-Сосса Л.О. *Аспект міської стійкості при плануванні розвитку українських міст в умовах воєнного часу* 248

Білошицька Н.І., Татарченко Г.О., Білошицький М.В., Уваров П.Є. *Аналіз пошкоджень і руйнувань житлової забудови внаслідок бойових дій на прикладі м. Сєвєродонецьк* 257

Горбовий О.Л., Стрельцов К.О., Барабаш І.В. *Механоактивація портландцементу з добавкою меленого вапняку і її вплив на екзотермію і міцність цементного каменю* 276

Дружинін М.А., Степанюк Р.Б., Антипенко Є.Ю. *Формування аналітичних компонент інтегрованої реалізації будівельного проекту як цифрової екосистеми* 287

Задорожний А.О., Човнюк Ю.В., Чередніченко П.П., Остапуценко О.П., Кравченко І.М. *Аналіз та синтез оптимальних режимів руху вантажопідйомних механізмів гусеничних машин. частина III. Вплив режимів пуску на динамічні навантаження пружних елементів (канатів) механізму підйому* 301

Зварич І.А., Зварич О.А. *Розвиток наземного міського пасажирського транспорту на прикладі міста Києва, від його створення до сьогодення* 318

Керш В.Я., Тихонюк С.А. *Паропроникність як критерій вибору штукатурної суміші для стін із вапняку-черепашиника* 326

Кіс Н.Ю., Кайнц Д.І., Микайло О.А. *Інтеграція озеленення в міське середовище як засіб підвищення якості громадських просторів* 338

Кондращенко О.В. *Методичні засади інтеграції екологічних стандартів у територіальне планування регіонального розвитку* 346

Корбут В.П., Рибачов С.Г. *Вплив висоти бортів промислової ванни з нагрітою рідиною на параметри конвективного потоку* 358

Малихін М.О., Приходько Д.О., Гергі М.С., Кацюба І.Р., Кирик Я.Я., Жалдак Р.Ю. *Розвиток інтеграційних моделей управління операційними системами будівельних проєктів у мультипроєктному середовищі* 365

Михайлик О.О. *Транспортна функція річок в містах* 378

Москвітін А.С., Приймаченко О.В., Бистров Д.О. *Використання нечіткої логіки для управління VAV-системою кондиціонування повітря в поєднанні з зеленою стіною* 389

Осипов В.О. *Вплив геометричних параметрів кільцевих пересічень малого радіуса на пропускну спроможність вулиць населених пунктів* 407

Сур'янінов М.Г., Неутов С.П., Метлицький В.В. Підвищення тріщиностійкості циліндричних оболонок шляхом додаткового дисперсного армування 417

Геодезія та землевпорядкування

Гой В.В., Мамонов К.А., Бурвіков І.Ю. Геоінформаційні системи в процесі нормативної грошової оцінки земель за межами населених пунктів: перспективи та виклики 427

Гончарюк О.М. Теоретичні аспекти наземного цифрового фотограмметричного знімання для моніторингу пам'яток архітектури в умовах війни 441

Карпінський Ю.О., Малюк О.О. шляхи інтегрування національної та європеїської інфраструктур геопросторових даних (INSPIRE) 458

Клипа А.В. Вплив військових дій на природні екосистеми: наслідки, реабілітація та інтегрований підхід 471

Куліковська О.Є., Ступень Р.М., Колодій П.П. Картографо-аналітична модель формування провального рельєфу у крупному гірничодобувному регіоні 482

Михальова М.Ю. Принципи встановлення обмежень щодо використання земель 498

Міхно П.Б., Крисанова Ю.Г., Козарь В.І. Застосування SWOT-аналізу у стратегічному плануванні розвитку Олександрійської територіальної громади 507

Прокопенко Н.І., Нестеренко С.В., Дорошко Є.В. Геодезія та землеустрій у вирішенні проблем стійкості та безпеки гідротехнічних споруд: аналіз методів моніторингу та діагностики 519

Смілка В.А. Теоретико-методичні засади проведення моніторингу земель різних категорій 531

Економіка

Денисенко Н.О. Фіскальні і регулюючі ефекти сучасної фінансової політики 544

Кончаківський О.І., Бартко В.Ф., Хоменко О.М., Гергі Д.С. Цифрова модернізація операційних систем підприємств-стейкхолдерів будівництва: інноваційні рішення та екосистемний підхід 554

Малихіна О.М., Маляренко О.С., Сторожук О.В., Давиденко О.Г., Черненко М.Е., Рачківська К.С., Горбач М.В. Формування організаційно-економічної складової інструментарію будівельного девелопменту: сучасні підходи до управління взаємодією стейкхолдерів будівництва 568

Мостовенко О.О., Зінченко М.М. Людський капітал - основний актив України: проблеми та механізми повернення після війни 582

Фесун А.С., Кучеренко О.І., Федоров В.В., Крупник Д.Д., Костенко Д.В. *Цифрова трансформація процесів адміністрування в будівельному девелопменті: економіко-аналітичний підхід до мультипроектної діяльності підприємств* 593

Менеджмент

Калінін О.В., Омеляненко Т.В., Колос І.В. *Оптимізація комунікацій для підвищення ефективності операційного менеджменту* 609

Кричевська Ю.В., Шпаков А.В., Рижакова Г.М. *Процесно-орієнтоване адміністрування життєвого циклу девелоперських проєктів у контексті цифрової трансформації будівельних підприємств* 626

Омеляненко М.М., Цзін Цянь *Бізнес-моделі управління персоналом в координатах цифрової економіки: нові параметри та стратегічні вектори трансформації будівельного девелопменту* 641

Човнюк Ю.В., Приймаченко О.В., Міщенко О.Д., Чередніченко О.П. *Вдосконалення методів аналізу та оцінки ефективності управління запасами товарів на складі* 656

Політологія

Мигун М.Д. *Щодо можливості запровадження інституту префекта у системі органів виконавчої влади* 678

Перегуда Є.В. *Про міжнародні зобов'язання України в сфері регіональної політики та їх реалізацію* 692

Романюк А.А. *Стереотипи як інструмент рашистської пропаганди для виправдання антиукраїнської агресії* 705

Семко В.Л. *Визначення завдань місцевого самоврядування в Україні: концептуальні підходи в контексті реформи децентралізації* 720

Філософія

Гоцалюк А.А., Таран Г.П., Турчин М.Я., Хавроненко В.Д. *Збереження етнокультурних традицій в просторових та часових видах українського графічного мистецтва: філософський аспект* 732

Таран Г.П. *Філософія управління як складова правової освіти* 742

Наукове видання

ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК

Науковий збірник

Випуск 10

Має свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації в Міністерстві юстиції України (серія КВ №24065-13905Р від 05 травня 2019 року).

Тематична спрямованість збірника, за якою публікуються наукові праці – спеціальності: **033. Філософія; 051. Економіка; 052. Політологія; 073. Менеджмент; 191. Архітектура та містобудування; 192. Будівництво та цивільна інженерія; 193. Геодезія і землеустрій; 281. Публічне управління та адміністрування.**

Визнаний МОН України як фахове видання категорії «Б» за спеціальностями: **051, 073, 191, 192, та 193** (Наказ МОН України №1309 від 25 жовтня 2023 року), а також за **052** спеціальністю (Наказ МОН України від 26.06.2024 № 920).

Збірник зареєстровано в міжнародних каталогах наукових видань та науково-метричних базах даних: **Index Copernicus International (ICI); CrossRef; Google Scholar; Наукова періодика України.**

Вимоги, яких слід дотримуватись в подальшому, для оформлення рукописів статей для опублікування в збірнику наведено у попередніх випусках №№1-3, 9 а також у збірнику «Містобудування та територіальне планування», випуски №№81-83, 87.

Перелік розсилки випусків збірника наведено у випуску за №3.

З випусками збірника можна буде ознайомитись на сайті <http://www.nbuv.gov.ua> національної бібліотеки НАН України ім. В.І. Вернадського, на сайті library.knuba.edu.ua бібліотеки КНУБА та на сайті редколегії збірника spd.knuba.edu.ua.

Статті можна надіслати за адресою електронної пошти: petro_che@ukr.net.

Комп'ютерне верстання випуску *О.П. Чередніченко*

Адреса редколегії: 03037, м.Київ-37, Повітрофлотський пр., 31. КНУБА.
Тел.: 241-55-43, 245-42-04.

Підписано до друку 29.11.2024 р. Формат 60x84¹/₁₆.
Обл.-вид. арк. . Тираж 100. Зам. №

ТОВ “Видавництво “Ліра-К”,
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК №3981 від 15.02.2011.